

Наступна морально-етична проблема – методи та засоби ведення війни. Під засобами розуміється зброя, методи – способи застосування цієї зброї. Супротивники не дотримуються принципу, що забороняє застосувати у збройних конфліктах зброю, снаряди і речовини, що можуть завдати надмірні ушкодження або страждання мирному населенню. Під час війни ворожі сили використовують заборонені міжнародним правом методи, наприклад, вбивство (наприклад, застосування реактивних систем залпового вогню «Смерч», «Ураган» та «Град» для ураження цілей у населених пунктах), поранення (міни-пастки в обкладинках документів, різках від автоматів, дитячих іграшках, подарункових пакетах, м'ячах, книжках, одязі, коробках від цукерок, пачках цигарок), згвалтування мирного населення; вбивство або приниження солдата, який здався в полон; примушення громадян ворожої сторони брати участь у військових діях.

Ще одна моральна проблема – моральне обличчя воїнів, які беруть участь. Починається формування особливого світогляду, воїн думає про своє життя та його значимість. Поряд з патріотизмом, політичною мотивацією постає особиста помста. Помста за родину, за дім, за шматок рідної землі.

Остання морально-етична проблема війни – чи є якась умова, за якою людина може вбити іншу? Є, але це важко в умовах війни застосовувати зброю та при цьому не перетворюватися у звіра. Тільки воїни, які ведуть військові дії проти супротивника, не застосовуючи зброю проти мирного населення, можуть вважати вбивство виправданим. Особи, які ініціюють теракти, явно не є «солдатами» ні в моральному, ні в правовому сенсі. Вони та інші, які діють під прикриттям цивільного населення, не мають права на жодний захист військової (Женевської) конвенції.

Висновки. Таким чином, за розглянутими критеріями війна ні в якому випадку не може бути справедливою. Терор в жодному випадку не може бути виправданим. Війни взагалі не повинно бути у житті людства!

ЩО ТАКЕ ПЕРЕМОГА, А ЩО ТАКЕ ПОРАЗКА У ВІЙНІ? ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ.

Гуторка М. О.

Науковий керівник: Хіріна Г. О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

nikita04gutorka@gmail.com

Вступ. Тема представляє теоретичний та практичний інтереси, тому що ми з Вами є свідками та учасниками найбільшої за масштабами війни у Європі в ХХІ ст. Але нескінченних війн не існує, вони завжди мають свій початок та кінець. Тому тема перемоги та програшу у війні буде актуальною завжди. На протязі історії завжди виникало питання – що можна вважати перемогою, а що поразкою у війні. Сьогодні питання чим закінчиться російсько-українська війна, що Україна буде вважати своєю перемогою, а що буде означати поразку для країни-агресора є дуже актуальним та активно дискутується як в українському, так і в світовому суспільстві. В пошуках відповіді на це складне питання ми звернулися до класика

філософії війни –Карла Філіпа Готліба фон Клаузевіца (нім. Carl Philipp Gottlieb von Clausewitz) та до його всесвітньо відомої роботи «Про війну»(нім. Vom Kriege) (1780-1831).

Мета дослідження. Аналіз праці Карла фон Клаузевіца «Про війну», визначення дефініцій «перемога» та «поразка» у війні з метою усвідомлення того, що буде вважатися перемогою у війни для України, та поразкою для рф.

Матеріали та методи. Джерелознавчою базою дослідження є робота Карла фон Клаузевіца «Про війну» (надрукована у 1832 р.), статті західноєвропейських та американських дослідників війни, сучасні матеріали світових та українських засобів масової інформації. Методи – ідеографічний, порівняльно-історичний, ретроспективний.

Результати дослідження. Війна – це узгоджене застосування всіх засобів для забезпечення достатнього дотримання волі нації на міжнародній арені, яка призводить до збройного конфлікту лише тоді, коли всі інші методи не спрацьовують. Війна більше не є лише збройним конфліктом, а є сукупністю дій, спрямованих на обмеження дисонансу між волею нації та волею інших державних та недержавних діячів. У війні використовують усі доступні засоби: економічні, дипломатичні, інформаційні, соціальний та освітній вплив, а вже в останню чергу використовують військову силу для примусу до підкорення. Карл фон Клаузевіц розглядав це питання так: «Війна – це акт насильства, який має на меті змусити супротивника виконати нашу волю».

Перемога або поразка можуть бути на трьох рівнях – тактичному, оперативному та стратегічному.

Тактична перемога або поразка — досить прямолінійне і майже виключно військове завдання, її найкраще зрозуміти і зазвичай оцінювати з використанням тих, що піддаються кількісній оцінці та відповідають певним критеріям. Показники ефективності, такі як порівняльні коефіцієнти втрат, захоплені або втрачені території, полонені – всі ці показники можуть робити розумну оцінку перемоги або поразки, яка, ймовірно, буде широко прийнята. Оперативний рівень є життєво важливою сполучною ланкою між тактикою та стратегією. Перемога на оперативному рівні є виконанням усіх оперативних завдань, а саме: у швидкому фізичному та моральному розгромі збройних сил противника оточенням чи знищенням із наступним переслідуванням. К. Клаузевіц зазначав, що «перемога полягає не просто в захопленні поля битви, а у фізичному та моральному розбитті збройних сил противника, що досягається здебільшого лише переслідуванням після виграної битви, що успіх буває найбільшим на тому напрямку, на якому здобуто перемогу». Опис поразки на оперативному рівні ведення війни виглядає навпаки: «Тимчасовий стан, у якому командир потерпілих сил неспроможний дотримуватися прийнятого курсу дій через втрату здібності чи волі і більше не може істотно втручатися у дії дружніх сил» – воєнна доктрина США. Стратегічною метою війни є завоювання території у вигляді серії тактичних перемог. Також в думках військових лідерів є прагнення стратегічної перемоги, що веде до договору про капітуляцію. Стратегічний рівень ведення війни перетинається зі сферою політики. Клаузевіц вважав, «щоб довести війну чи одну з її кампаній до успішного завершення, потрібне глибоке розуміння національної політики. На цьому рівні стратегія та політика зливаються воедино: головнокомандувач одночасно є державним діячем». Прийшовши до розуміння мистецтва стратегії та її взаємозв'язку з мистецтвом політики, необхідно зрозуміти, як упоратися з випадковою оперативною поразкою, змішаним результатом тактичної дії чи патовою ситуацією. Повна стратегія враховує успіхи та невдачі, дозволяючи долати випадкові невдачі та повертатися на

курс до досягнення цілей політики. Якщо тактика без стратегії – це шум перед поразкою, то поєднання тактики зі стратегією – це мета командира бажаного перемогти. Головна перемога або програш у війні – саме стратегічний рівень.

Війна XXI ст. в Україні є гібридною, тобто загарбницькою, визвольною, інформаційною, має реальну загрозу перетворитися в ядерну війну.

Для багатьох військових, політиків, громадян світу центральним постає питання можливості перемоги та програшу у ядерній війні. Чи взагалі може бути переможець в ядерній війні? Чи бути поразкою ворога знищені та забруднені ядерним радіацією великі території світу? Ще в середині 70-х рр. XX ст. людство прийшло до висновку що, переможця в ядерній війні взагалі не буде. Результатом ядерної війни буде ні перемога, ні поразка, а знищення людства.

Загарбницькою війною є військове захоплення іншого народу чи нації. Часто загарбницькі війни закінчуються саме поразкою. Метою війни може бути розгром ворога, тобто його політичне знищення або позбавлення можливості чинити опір, що змушує його підписати будь-який мир, або ж метою війни можуть бути деякі завоювання біля кордонів своєї держави, щоб утримати їх за собою або скористатися ними як корисною запорукою під час укладання миру. Критеріями перемоги в загарбницькій війні можуть бути розширення територій і поширення своєї культури, подібні мотиви пов'язують деяких із найбільших завойовників в історії; військові трофеї, які можуть бути важливим мотивом для завоювання; контроль над торгівлею і грошима захопленої території, довгостроковою мотивацією було бажання контролювати торгівлю. Поразкою є втома армії та населення окупаційної держави; війна перетворюється на збиткову для самої держави – окупанта, і подальше ведення цієї війни більше не має сенсу; військова поразка окупаційної армії, тобто її розгром.

Зазвичай головною метою визвольних війн є прагнення нації до національного визволення від окупантів чи захист держави від захоплення держави. Військові вторгнення майже завжди плануються з максимальною силою напочатку, щоб забезпечити перемогу. Але якщо захисники чинять опір, то перевага часто переходить до тих, у кого є воля до боротьби. Тому перемогою у визвольній війні є військовий розгром окупанта, та його неможливість продовжувати військову окупацію регіону. Поразкою у визвольній війні є неможливість продовження опору через придушення всіх великих повстанських рухів, або через смирення населення з життям під окупаційним урядом.

Сьогодні новим видом війни стала інформаційна війна, дія якої спрямована як на військових, так і на цивільне населення держави. За Клаузевіцем – це зіткнення воць, яке бореться за допомогою широкої концепції політики. Перемога в інформаційній війні означає зміну колишнього напрямку повідомлень політичного чи військового характеру, ставлення певних ідей поза конкуренцією, щоб організовані зусилля щодо їх підризу не мали успіху. Програш в інформаційній війні може призвести до програшу у війні загалом.

Висновки. За результатами дослідження можна дійти до висновків, що є перемогою та поразкою у війні. Особливо, що буде перемогою для України – знищення армії супротивника, звільнення всіх окупованих територій та вихід на кордон 1991 року. Для рф поразкою буде повне знищення економіки, армії та підписання акту капітуляції з подальшим демонтажем існуючого терористичного режиму.